

NÝGGJA BRAST

ein óvanliga gløggan og fokus-eraðan politikara, sum fer beinleiðis eftir málinum. Sum ikki letur seg kúga av mótgangi og politiskum neisum frá mótstøðumonnum.

Ein maður, sum stendur við sítt – og sum viðhvørt fer út um mark fyri at náa sínum máli.

Vit fáa drúgvtt innlit í samráðingarnar millum landsstýrið og dansku stjórnina. Har er tað týðuligt, at Poul Nyrup Rasmussen so at siga ikki orkar gronina í Høgna Hoydal. Samráðingarnar – øll umførini, ganga illa, og tað endar við ongum á heysti í 2000.

Tá er landsstýrið í ringum skørum, tey vilja ikki viðganga, at slagið er tapt, og so er tað, at Høgna Hoydal trýstir eina fólkaatkvøðu ígjøgnum.

Tað verður gjørt kunnugt á tíðindafundi 1. februar í 2001 – men longu triggjar vikur seinni avlýsir Anfinn Kallsberg fólkaatkvøðuna, og so er stríðið um føroyskt fullveldi endaliga tapt.

Trúðu ikki upp á Tjóðveldi longur

Á valunum í 1990 og í 1994 fekk flokkurin bara fyra mans valdar.

Og eingin trúði upp á Tjóðveldisflokkinn longur.

Tí kom Høgna Hoydal sum ein frelsandi eingil inn á politiska leikpallin, og – sum øllum kunnugt – so eigur Høgna Hoydal einsamallur æruna av, at Tjóðveldisflokkurin ikki doyði út sum ein flokkur við gomlum monnum sum tosaðu um »loysing«, sum eingin – heldur ikki teir sjálvir – trúði uppá.

Høgna Hoydal broytti hetta beinanvegin. »Loysing« kundi ikki brúkast longur, hann fann tí upp á

slagorðið »skipað loysing« og tosaði ikki bara um at kvetta og kuta.

Høgna Hoydal var landskendur av áður nevndu sjónvarpssendingum.

Hetta var sjálvandi maðurin, sum skuldi bjarga Tjóðveldisflokkinum, og tað gjørdi hann. Tjóðveldisflokkurin tvífaldaði tingmannatalið og gjørdist fyrstu ferð størsti flokkur á tingi.

Teir gomlu og tey ungu

Vit fáa innlit í maktstríðið í flokkinum. Heini O. Heinesen var formaður. Men tað bar ikki til, og skjótt var Høgna Hoydal í hansara stað.

So var tað málið um Signar á Brúnni, sum bleiv kroystur úr landsstýrinum til frama fyri Tórbjørn Jacobsen, tí Signar uttan heimild skuldi hava latið sjónvarpinum pengar.

Tá vóru beinanvegin røddir frammi um, at flokkurin skuldi vísa seg sum tann reini og reiðiligi flokkurin, sum ikki góðtók lógarbrot.

Signar skuldi kannast, men fyrst skuldi hann frá. Høgna Hoydal lovaði, at varð hann reinsaður, so varð hann settur aftur í starvið.

Men tað bleiv hann ikki.

Áðrenn Signar á Brúnni varð reinsaður, sat Tórbjørn Jacobsen í Mentamálaráðnum.

Tórbjørn var Høgnasa maður. Hann fylti nógv har hann var og var oratoriskt rættiliga væl fyri. Hann kundi tí gagna yvirskipaða málinum meira enn tann keðilig Signar á Brúnni, tyktiskt huglagið vera.

Tað skuldi vísa seg at gerast í so stuttligt fyri Høgna Hoydal.

Tórbjørn Jacobsen er ikki júst

kendur fyri at duga sær hógv, og hann mundi forkomið samgonguni við at kalla løgmann fyri ein danskan leigusvein.

Pínlig samgongukreppa

Tá var tað, at Sosialurin gjørdist miðpunkt í tí sum átti at endað við eini stjórnarkreppu.

Men kreppan varð avblást – tí Høgna Hoydal og Tórbjørn Jacobsen fóru langt út um mark, tá teir bryggjaðu saman eina kolasvarta lygn fyri at verja seg. Teir sendu út tíðindaskriv úr telefaxinum hjá Høgna Hoydal, har Tórbjørn Jacobsen skrivaði undir, at Sosialurin skuldi hava funnið upp á hesi orð, sum Tórbjørn als ikki hevði sagt – og ikki kundi funnið upp á at sagt um løgmann.

Høgna Hoydal visti, at hann leyg. Og Tórbjørn Jacobsen visti, at hann leyg.

Men málet helliger midlet – tí Tórbjørn Jacobsen stóð til at fáa sekkin, tá hann eyðmjúkur fór úr blaðhúsinum hjá Sosialinum á Argjum stutt eftir døgurða 20. november í 2000 niðan í Mentamálaráðið, har uppsøgnin helst lá á borðinum, sum hann segði.

Men á veg av Argjum og niðan á Hoyvíksvegin funnu hann og Høgna Hoydal upp á lygnina, sum bjargaði Høgna Hoydal og Tjóðveldinum úr pínligu støðuni, sum Tórbjørn Jacobsen so óstrotliga hevði ført flokkinn í.

Fyri okkum á Sosialinum var tað sera heppið, at blaðmaðurin hevði bandað samrøðuna. Og tá bandaða samrøðan varð spæld fyri Tórbjørn Jacobsen í Degi og viku tveir dagar seinni – eftir at hann fyrst hevði endurtikið lygnina í sjónvarp-

inum, stóð hann sum ein klovnur og stamaði – alment avdúkaður!

Fólkaflokkurin verður lunkaður

Sjálvandi er bókin litað, tá hon bara verður søgd úr sjónarhorninum hjá Sjúrdi Skaale.

Og hann dylur heldur ikki í bókini, hvussu hann hevur mist trúna upp á stevnuna hjá Tjóðveldinum, har tað at fáa einki verður valt fram um at fáa nakað.

Í bókini fáa vit eisini innlit í, hvussu knípið samanhaldið er í samgonguni um føgru stevnuna hjá Høgna Hoydal. Fólkaflokkurin verður skjótt lunkaður, og kreftir eru í Fólkaflokkinum – Bjarni Djurholm verður ofta nevndur – sum vilja hava Javnaðarflokkinn við og harvið leggja um til eina bleytari stevnu við eini sjálvstýrisskipan.

Hetta spøkir allan vegin í bókini, og tað verður eisini skotið Nyrup í skógvarnar undir samráðingunum, at hann hevur okkurt koyrandi saman við Javnaðarflokkinum, sum skal forða stevnuni hjá Høgna Hoydal.

Missir trúna

Í endanum á bókini kemur Sjúrdur til sín leiklut sum politikari. Hann verður valdur á ting í 2008, Tjóðveldi kemur í samgongu, men eitt snópisligt klandur um ein skrivstovu í Tinganesi forkemur samgonguni.

Í andsøðu kennir hann seg innilæstan í einum trongum, ideologiskum húsi.

Hann greiðir frá arbeiðinum í stjórnarskipanarnevndini, har hann og Høgna Hoydal ideologiskt glíða frá hvørjum øðrum.

Høgna Hoydal vildi ikki á nakran hátt víkja frá stevnu Tjóðveldisins um, at føroyingar ongantíð hava góðtikið at hoyra til Danmark, og Tjóðveldisflokkurin var stovnaður við tí máli, at fólkaatkvøðan í 1946 um loysing skuldi setast í verk.

Her stóð stríðið.

Sjúrdur sigur, at hóast fleiri í flokkinum søgdu seg halda við sær, so endaði tað við, at øll fylgdu Høgna.

Skilnaður stóð í millum, at hetta var ein møguleiki, sum ikki kom aftur.

Forkom Tjóðveldi hesum, var tað Tjóðveldi, sum bant Føroyar fastar í gomlu heimastýrisskipanini.

Sjúrdur Skaale endar bókina soleiðs:

»Men hóast hann ikki hevði leitt Føroyar inn í eitt »nýtt tíðarskeið« vð føroyskum fullveldi, so hevði hann havt stóra ávirkan.

Føroyar vóru minni búskaparliga heftar at Danmark, enn áðrenn hann fór upp í politikk.

Hugburðurin hjá nógvum fólki um var broyttur. Og stórir partur av føroyska vinstreveinginum var blivin verandi í Tjóðveldinum, so tað var enn ein av landsins stóru flokkum, hóast loysingin var farin heilt av politisku dagsskránni.

Hetta síðsta gjørdi, at flokkurin fyra ár seinni – í 2015 – aftur kom í stjórn.

Og maðurin, sum fekk stóru uppgávuna at umskipa høvuðsvinnuna, gjørdist Høgna Hoydal.

Tær kreftir, hann síðani 1998 áhaldandi hevði lagt í politiska arbeiðið, høvdu givið honum ein so stóran skara av føstum stuðlum, at hann á øðrum sinni fekk møguleika at broyta føroyska samfelagið.«